

PAVLOV

Rob de Graaf

Spel en dans : Frieda Pittoors, Pauline Daniëls
regie/Tom Jansen
beeld/Jan Joris Lamers
uitgebracht door Nationaal Fonds
première: Haarlem, Toneelschuur,
2 november 1989

y Jij... Wat doe je ?

x Ik speel.

y Je bent.

x Ik speel dat ik ben.

y Maar je bent er toch ?

x Waar ben ik ?

y Gewoon... hier. Hier waar we zijn.

x Maar dit hier is toch alleen maar gespeeld ?

y Ik dacht dat het echt was.

x Wanneer dacht je dat ?

y Tot nu toe.

x Maar nu zie je dat het zo niet is.

y Ik zie het niet, maar ik hoor het. Ik hoor het jou zeggen.

x't Is maar de vraag of ik het ben die het zegt.

y Maar je zegt het toch ? Wie zegt het anders ?

x Iemand die ik speel, die zegt het. Die zegt het tegen jou, of tegen wie je speelt dat je bent.

y Ik ben het zelf.

x Wie zegt dat ?

y Ik.

x Wie ?

y Ben jij altijd zo ?

x Ik ben altijd, maar niet altijd zo. En ik ben ook niet altijd 'ik', natuurlijk, maar dat heb ik je al uitgelegd.

y Maar... als jij niet zeggen kunt wie ik ben

en als ik niet weet of jij het bent, of een ander, of een ander die speelt dat jij het bent, een ander die denkt dat ik ook een ander ben... -als ik je tenminste goed begrepen heb, als dat het is wat je bedoelt- hoe is het dan nog mogelijk dat wij tegen elkaar praten?

x Dat is ook niet mogelijk, denk ik.

y Maar toch doen we het.

x Of we denken dat we het doen, of we doen alsof we denken dat we het doen... Het is allemaal heel eenvoudig te beschrijven.

y Heeft het nog zin dat we verder praten ?

x Nee... denk ik. Denk ik dat ik denk. Maar we kunnen wel iets anders doen, misschien. We kunnen terug gaan naar dat punt in ruimte en tijd dat jij zojuist 'hier' hebt genoemd, en dan kunnen alles wat we tot nu toe gezegd hebben nog eens doen, en dan niet echt maar gespeeld. Dus dat we het niet zeggen - we spelen dat we het zeggen. Snap je ?

y Ja. Nee. Of is er geen verschil tussen die twee ?

x Begin dan maar. Zeg het maar. De naam, de data, al het andere dat iemand van je zou willen weten.

Daniëls, Pauline, 1951. Ach, hoe is het gegaan... groot gezin, klein huis, grote stad. Veel verkeer gegaan, kon niemand iets aan doen. Kinderbescherming, jeugdtehuizen, vroegrijp - je kent het wel. En toen is ze gaan dansen... uit woede, en drift. En daar is ze niet meer mee op gehouden, ze weet zelf niet waarom.

y Pittoors, Frieda, 1947.

x Groot gezin, maar - gelukkig gezin. Armoede, aanvaarding, tevredenheid. Talent ontdekt. Trotse ouders, hebben er alles aan gedaan. Was een vreemd kind, kon vreemd doen. Kon anderen nadoen. Een speelster, dat is er uit haar geworden. Een toneelster, het kon niet anders.

Beiden Wij zijn nu bijna vijftig jaar oud.

x Hoe was het ? Wat was het ?

y Ik had verwacht dat het gemakkelijk zou gaan...

x...Dat ik niets anders zou hoeven te doen dan me voort te laten bewegen door de wind; licht en moeiteloos zou ik deinen, als het witte schuim dat rust op de donkergrijze golven van de zee. Als zo'n lichte schuimvlok zou ik zachtjes neer geblazen worden op het door de ochtendzon verwarmde gouden zand van een strand waar nog niemand ooit een voet gezet had, en daar zou ik me koesteren, in de stilte en de leegte...

y Begrijp je me ?

x Natuurlijk begrijp ik je. Al jaren lang vraag je me of ik je begrijp, maar al jaren lang ben je voor mij geen raadsel meer. Als ik je toch steeds weer